

Воробйов М.О.,
ОПП «Управління фінансовим бізнесом», 2 курс бакалаврат
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Демченко В.О., к.е.н.,
доцент кафедри банківської справи та страхування
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ НА ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ

Нестабільність глобальної фінансової системи суттєво впливає на інвестиційний клімат усіх країн світу. Однак, фінансові кризи особливо небезпечні для країн, що розвиваються або мають перехідну економіку. Несприятливий інвестиційний клімат збільшує ризики та знижує ліквідність інвестицій, що призводить до зниження активності інвесторів і рівня їхньої довіри. Це, у свою чергу, змушує відмовлятися від ризикових проектів і гальмує економічне зростання цих країн.

Традиційно, під інвестиційним кліматом розуміється сукупність зовнішніх факторів, які впливають на реалізацію інвестиційних ідей та економічну ефективність інвестиційної діяльності. Інвестиційна активність в економічному аспекті полягає в тому, що в умовах розвитку ринкових відносин інвестиції є не лише джерелом майбутнього прибутку для підприємства, але й сприяють покращенню економічного клімату країни в цілому.

Сприятливий інвестиційний клімат передбачає вигідні умови для залучення інвестицій, зокрема: - удосконалена законодавча база та наближення правових регулювань до міжнародних стандартів; - повна прозорість та розвиток громадянського законодавства при зменшенні кількості імперативних норм, розвиток контрактного (договірного) права тощо.

Іноземні інвестори, маючи великий вибір країн для інвестицій, обирають найбільш сприятливі та вигідні умови. Вони оцінюють, перш за все, стабільність цих умов та їхню тривалість. Якщо довгострокові перспективи сприятливі, інвестор може не звертати уваги на тимчасові труднощі. Однак, за

відсутності стабільності та її непередбачуваності в найближчому майбутньому, жодні заходи не зможуть залучити іноземного інвестора. Важливу роль відіграє політична обстановка в країні. Однак, окрім політичної стабільності, важливими є загальний стан економіки та державна політика економічного розвитку. Показником у цьому питанні є постійне зростання валового національного продукту та виробництва, навіть якщо воно невелике. Це вважається вдалою перспективою для розвитку ринку.

Причинами фінансової нестабільності світової економіки стають: пандемії (зокрема, Covid-19), торговельні війни (особливо між США та Китаєм), геополітична нестабільність, низький рівень відсоткових ставок, підвищення інвестиційних ризиків тощо.

Основною причиною цієї ситуації останніми роками стала пандемія коронавірусу, яка призвела до зниження попиту на товари та послуги, скорочення їх виробництва, криз у медико-соціальній сфері та проблем у міжнародній торгівлі в багатьох країнах. Наслідками цього стали: падіння інвестиційної активності, недостатня ліквідність інвестицій та зниження їх привабливості у багатьох секторах, погіршення інвестиційного клімату у світі.

Крім того, зросли ризики для інвесторів через збільшення державного боргу, нестабільність валют та порушення торговельного балансу. Також відбулися зміни у структурі інвестицій: привабливішими стали галузі, які впроваджують інформаційні технології. Зросла роль державного регулювання у підтриманні інвестиційного клімату.

Більшість економічно розвинених країн світу для збереження стабільності власного інвестиційного клімату запроваджували програми стимулювання інвестицій, такі як зниження податків на бізнес та інвестиції, спрощення регулювання та надання пільг для певних секторів економіки.

Загалом глобальна фінансова нестабільність негативно впливає на інвестиційний клімат країн, що проявляється через:

- зниження довіри інвесторів до об'єктів інвестування через негативний імідж країни, її фінансової та законодавчої систем. Наслідком цього є втрата капіталу, який спрямовується в офшорні зони;
- підвищення ризикованості інвестицій через збільшення валютного, політичного, фінансового, підприємницького та інших видів ризиків;
- зростання витрат на залучення іноземних інвестицій, зокрема підвищення відсоткових ставок для компенсації ризиків.

Аналіз загального обсягу інвестицій країн світу за період 1990–2021 років показав, що динаміка цього показника свідчить про сприятливіший інвестиційний клімат в економічно розвинених країнах, однак він піддається більшому впливу фінансової нестабільності порівняно з країнами, що розвиваються. Пандемія Covid-19 негативно вплинула на інвестиційний клімат обох категорій країн, але 2021 рік став початком його відновлення в усьому світі.

Наприклад, для створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні законодавчо встановлено ряд гарантій для інвесторів, таких як заборона безоплатної націоналізації, можливості державно-приватного інвестиційного партнерства та створення рівних умов для вітчизняних та іноземних інвесторів. Крім того, були підписані та ратифіковані відповідні міжнародні угоди, а також законодавчо забезпечено захист державних та недержавних, вітчизняних та іноземних інвестицій.

Проте, інвестиційний клімат в Україні є несприятливим через низку причин, включаючи недоліки в законодавстві, відсутність координації між державною та недержавною інвестиційною політикою, відсутність розвинутої мережі інституційних інвесторів (наприклад, фондового ринку, лізингових та страхових інститутів), низький рівень капіталізації прибутків та недостатність мотиваційних стимулів для інвестування, включаючи податкові стимули. Додатково, існує проблема неефективного використання амортизаційних фондів, високий рівень корупції, недостатній захист прав інвесторів та

недостатня інформаційна прозорість щодо інвестиційної привабливості та потенціалу об'єктів.

Отже у висновку можна зазначити що фінансова нестабільність становить виклик як для економічно розвинених країн, так і для тих, що на шляху розвитку. Ознаки кризи змушують інвесторів розглядати надійніші об'єкти для інвестування та сприятливіші умови в реципієнтів інвестицій. Забезпечення привабливого інвестиційного клімату в умовах кризи можливе лише через системні заходи та цілеспрямовану інвестиційну стратегію, яка сприятиме економічному відновленню після спаду.

Список використаних джерел

1. ЯРОВЕНКО Тетяна; БЕРЕЖНА Софія. ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ КРАЇН В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ. *Galician economic journal*, 2023, 83.4.URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/42648/2/GEJ_2023v83n4_Yarovenko_T-Investment_climate_of_165-170.pdf
2. РАГУЛІНА Н.В. Інвестиційний клімат та методи покращення інвестиційного потенціалу на пост-конфліктних територіях України. *Ефективна економіка*, 2017, 12.URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6005>
3. ТОРБИЧ Б.В., et al. Принципи покращення інвестиційного клімату в умовах воєнного стану. *Академічні візії*, 2024, 27.URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/831>
4. МАЙОРОВА Тетяна; УРВАНЦЕВА Світлана. ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ В УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти: матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 27-28 березня 2024 р. Львів: ЛНУП, 2024. 579 с., 2024.*